

זהר הקדוש

עם ביאור
הפטר והפסוק

פרשת וארא • מעלת קדושת היסוד

כיון שעדיין לא השלים את תכליתו בעולם, ועל דא אכליל ליה - ועל כן הכליל את יעקב בַּיִצְחָק, וכתב 'ואלה' יצחק, משום שלא רצה להזכיר שמו על יעקב.

הַשָּׂמָה דְּמִית - עכשיו שמת יַעֲקֹב, היה אפשר להזכיר עליו את השם הקדוש של הקב"ה, ולכן אָתָּא מְלֵה בְּאַתְרֵיהּ - באה האות ו' למקומה אצל יעקב, וכתוב 'ואלה' יעקב, כי ו' מוסיף על ענין ראשון לומר שהוא מקושר לשני האבות שהם כנגד חסד וגבורה ומיידם. ומסיים רבי יהודה את תשובתו לרבי יוסי, כי הָדָא הוּא דְּכְתִיב - זהו גם מה שכתוב כאן, 'וְאַרְאָ אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב', וכתוב 'ואל' בַּתּוֹסֶפֶת ו' אצל יעקב.

מבאר המשך הפסוק מה שאמר 'באל שדי'. מבאר המשך הפסוק שאמר הקב"ה למשה, 'וְאַרְאָ אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׁדִי' (שמות ו א). ומפרש כי הקב"ה אמר למשה, אֶתְחַזֵּינָא לְהוּ - נראיתי אל האבות מִגֹּז אֶסְפֹּקְלִיא דְּלָא נִהְרָא - מתוך מראה שאינה מאירה, שהיא המלכות. וְשְׂמִי ה' לֹא נִוְדַעְתִּי לָהֶם, וְלֹא אֶתְחַזֵּינָא מִגֹּז אֶסְפֹּקְלִיא דְּנִהְרָא - ולא נראיתי אליהם מתוך המראה המאירה מבחינת שם הוי"ה, שהוא התפארת.

לפי מה שהתבאר שהתגלות לאבות היתה מן המלכות מקשה שאם כן היה פירוד בינו לבין התפארת.

וממשיך הקב"ה לאמר למשה, וְאִי תִּימָא - ואם תאמר שלפי זה נמצא, דְּהָא אֲשֶׁתְּמַשּׁוּ בְּנוֹקְבָא בְּלַחוּד וְלֹא יִתִּיר - שהאבות השתמשו עם המלכות לבדה ולא יותר, כלומר מבלי יחוד עם התפארת. על כך אומר הקב"ה למשה, תָּא חֲזִי - בוא וראה, דְּלֹא אֶתְפָּרְשָׁן לְעֵלְמִין - שלא נפרדו תפארת ומלכות לעולם. הָדָא הוּא דְּכְתִיב - זהו שנאמר (שם פסוק ד), 'וְגַם הִקִּימוּתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ', ומפרש כי מפסוק זה מוכח דְּהָא בְּרִית אֶתְחַבֵּר עִמָּה - שהקב"ה שהוא בחינת התפארת התייחד עם המלכות באמצעות היסוד על ידי האבות. והוא משמעות לשון 'הקמת הברית', כי אין היסוד עומד על קיומו להיות משפיע אלא על ידי התחברותו עם המלכות.

מאחר והתבאר כי מעולם לא נפרדו תפארת ומלכות. מבאר שעל האדם להזהר שלא להפריד בין תפארת למלכות.

מְקוּדָּשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵית לִיה לְבַר נֶשׁ לְמִילָךְ - מן הקדוש ברוך הוא יש לו לאדם ללמוד, שלא יפריד בין תפארת למלכות. דְּהָא אִיהוּ קְאָמֵר דְּלֹא פְרִישׁ לֹון - שהרי הקדוש ברוך הוא אמר שלא הפריד אותם, דְּכְתִיב - שהרי כתוב 'בְּאֵל שְׁדִי' שהתבאר שהכוונה היא שנראה אל האבות רק דרך המלכות. וְכְתִיב - ואידך כתוב 'וְגַם הִקִּימוּתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ', שהקב"ה העמיד את היסוד על קיומו שהוא על ידי התחברותו עם המלכות, בְּגִין לְקִיּוּמָא קִיּוּמָא בְּיַחוּדָא חַד - כדי לקיים את התפארת עם המלכות ביחוד אחד שהוא על ידי היסוד.

מאמר זה מורכב מכמה ענינים שונים המתבארים במקראות תחילת פרשת וארא. ראשונה, יבאר ענין יעקב אבינו שהיה מרכבה לתפארת שהוא ממצע בין אברהם ליצחק. בשניה, יבאר שהקב"ה התגלה לאבות באספקלריא שאינה מאירה, ויבאר כי מכל מקום היו תפארת ומלכות מתייחדים תמיד על ידם. בשליש, יבאר ענין שמירת הברית שהמלכות נוקמת ברכיע, יבאר ענין יראה עילאה שהיה לאבות, ובחמישי, יבאר כי בני ישראל יצאו ממצרים בזכות התפילה שגרמה לייחד תפארת ומלכות.

'וְאַרְאָ אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב' (שמות ו א). שואל רבי יהודה, למה בַּיִצְחָק כתוב 'ואל' עם תּוֹסֶפֶת וְאִי, ומשיב, משום שו' מוסיף על הראשונים, ולכן כתוב דוקא ביעקב דְּאִיהוּ שְׁלִימוּ דְּאַבְהֵן - שהוא שלימות האבות, משום שכולל בתוכו מידת החסד של אברהם, ומידת הגבורה של יצחק, וממזגם יחד למידת תפארת, ולכן כתוב אצל יעקב 'ואל' בתוספת ו' לומר שהוא קשור עם המידות של האבות הכלולים בו, כי ו' מוסיף על ענין ראשון וקשור עמו. ומביא ראיה, כְּמָה דְּאָתָּא אָמֵר - כמו שנאמר (שם פסוק ו), 'אֵלֹהִי אַבְרָהָם אֵלֹהִי יִצְחָק וְאֵלֹהִי יַעֲקֹב', וגם כאן בַּיִצְחָק כתוב 'ואלה' עם תּוֹסֶפֶת וְאִי, משום שמידות אברהם ויצחק נקשרו ונכללו ביעקב.

רבי יוסי מקשה שמצינו אות ו' במקום שאי אפשר לכאורה שיהא כנגד התפארת. אָמֵר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי יְהוּדָה, לְדַבְרִיךְ שאות ו' הנוספת היא כנגד התפארת, אִי הָכִי - אם כן קשה, הָא כְּתִיב - הרי כתוב (בראשית כח יג), 'אֲנִי ה' אֵלֹהִי אַבְרָהָם אָבִיךָ וְאֵלֹהִי יִצְחָק', הָא בַּיִצְחָק גם כן כתוב 'ואלה' עם תּוֹסֶפֶת וְאִי, ואם האות ו' הוא כנגד התפארת, איך היא שייכת ליצחק שהוא בבחינת מידת הגבורה.

רבי יהודה מתרץ כי ו' זו היא כנגד יצחק. אָמֵר לִיה - אמר לו רבי יהודה לרבי יוסי, שְׁפִיר הָוֵה - יפה היה מה שנוסף האות ו' אצל יצחק, והוא בְּגִין דְּיַעֲקֹב הָוֵה קָיִים - כיון שיעקב היה חי כאשר דיבר אליו ה', [כי פסוק זה הוא מדברי הקב"ה ליעקב בחלומו בבית אל], לכן לא היה יכול הקב"ה לומר עליו 'ואלה' יעקב' ולהוסיף בו את האות ו', כפי שיבואר בהמשך, וְלֹא אֶכְלִיל לִיה - הכליל לַיִצְחָק בַּיִצְחָק - בזה שאמר 'ואלה' יצחק' בתוספת ו' שהיא כנגד יעקב, כי הקב"ה הזכיר את שמו על יצחק אף על פי שעדיין היה חי, כיון דְּאֶתְחַשְׁבּוּ עֵינֵי וְהָוֵה כְּמָת - שנחשכו עיני יצחק מלראות והיה נחשב כמת, כי הסומא חשיב כמת, ולכן היה יכול לומר 'ואלה' יצחק'.

ומבאר מדוע לא 'ואלה' יעקב' בחייו אלא לאחר פטירתו. ומבאר מדוע לא הזכיר הקב"ה את שמו על יעקב עצמו לומר 'ואלה' יעקב', דְּהָא בְּעוֹד דְּבַר נֶשׁ אִיהוּ קָיִים בְּהָאִי עֲלֵמָא - שהרי בעוד שהאדם חי בעולם הזה, לֹא אֲדַפֵּר עָלָי שְׂמָא קְדִישָׁא - אין מזכירים עליו את השם הקדוש של הקב"ה, כי עדיין אין גוף מושלם לכך

אתער לגבי אתריה - שהרי לא התעוררה המלכות אל יסוד. והואיל שהמלכות מפסידה על ידי שחוטא, היא נוקמת את נקמת הספירות העליונות.

לאחר שביאר את פגם החוטא, מבאר מעלת הנסתר בריתו.

וכל מאן דנטיר ליה להאי ברית - וכל מי ששומר את הברית הזו, **איהו גרים לאתערא להאי ברית** **לאתריה** - הוא גורם לעורר את הברית הזו למקומו, כלומר לייחד תפארת ומלכות על ידי היסוד, **ואתפרקאן עלאין** - ומתברכים העולמות העליונים **ותתאין** - ועולמות התחתונים.

לאחר שביאר שבשעה שאדם שומר את בריתו מעורר יחוד תפארת ומלכות, מבאר מי מעורר את היחוד בכל יום.

מאן אתער האי ברית לאתריה - מי מעורר בכל יום ברית הזו למקומו, שהוא יחוד תפארת ומלכות. ומשיב, **כד אשתכחו זכאין בעלמא** - כשנמצאים צדיקים בעולם, שהם מייחדים תפארת ומלכות על ידי מעשיהם הטובים. ושואל, **מנא לן** - מאין לנו שעל ידי מעשים טובים מייחדים תפארת ומלכות. ומשיב, **מהכא** - מכאן, **דכתיב** - שכתוב, **וגם הקימותי את בריתי אתם לתת להם את ארץ פנוא את ארץ מגוריהם**, **ופירושו**, 'וגם הקימותי לייחד את בריתי', שהוא היסוד המייחד את תפארת ומלכות, 'אתם' על ידי מעשי הצדיקים.

מבאר הפסוק 'את ארץ מגוריהם'.

ושואל, **מאי** - מהו שכתוב 'מגוריהם', והלוא דבר ידוע הוא שדרו בארץ כנען. ומשיב, שהוא מלשון 'מגור', **כמה דאית אמר** - כמו שנאמר 'גורו לכם מפני חרב', והחרב היינו מלכות, והטעם שהמלכות נקראת 'מגור', **בגין דאיהו אתר, דאשדי מגור בעלמא** - משום שהוא מקום המסיל מגור ופחד בעולם, שהרי המלכות שורף את העולם על ידי הדינים שלו, **ועל דא** - ועל כן נאמר 'גורו לכם מפני חרב', שיש פחד מן המלכות שהוא חרב. וזהו 'את ארץ מגוריהם' שכל יחוד תפארת ומלכות המרומז בתחילת הפסוק 'וגם הקימותי את בריתי אתם', הוא 'את' - בגלל 'ארץ מגוריהם' שהוא המלכות.

ומבאר את המשך הפסוק 'אשר גרו בה'.

אשר גרו בה. וקשה, והלוא כתב לעיל 'את ארץ מגוריהם' ולמה כפל כאן 'אשר גרו בה'. ומתרץ, **מיומא דאתקריבו לגבי קודשא בריך הוא** - מיום שהתקברו האבות לעבוד את הקדוש ברוך הוא, **דחילו** - יראו בה, כלומר ממלכות עצמה **דחילו** - יראה, **ודחילו עלאה בה**

למטר פקודי - ויראה עליונה מן המלכות, הוא לשמור את מצותיו, ולא יראה מן העונש, **דאי בהאי** - ואם בזה היראה העליונה, **לא ישדי דחילו על רישיה דבר נש** - לא יטיל האדם מורא על ראשו, אלא מתירא יראת העונש, **לא דחיל ליה לקודשא בריך הוא לעלמין בשאר פקודי** - אינו מתירא מפני הקדוש ברוך הוא לעולם בשאר המצוות.

למה שהתבאר שכריתת הברית עם האבות היא יחוד תפארת ומלכות, מבאר כי לכן נתן להם הקב"ה את ארץ ישראל.

ובזה יבואר גם המשך הכתוב, **וגם הקימותי את בריתי אתם לתת להם את ארץ פנוא וגו' הא אתמר** - הרי למדנו (לעיל כג), **מאן דזכי** - מי

שזכה **לברית**, שהיא יסוד, שהתבאר שזוכים לה על ידי יחוד יסוד עם המלכות, לכן **ירית לארעא** - יורש את ארץ ישראל שהיא בחינת המלכות.

מעתה הולך לבאר את המקראות הבאים בענין יחוד יסוד ומלכות, בענין שמירת הברית.

רבי חייא ורבי יוסי, הווי שכיחי יומא חד קמיה דרבי שמעון - היו נמצאים יום אחד לפניו של רבי שמעון. **פתח רבי שמעון ואמר, כתוב (איוב יט כט), 'גורו לכם מפני חרב פי חמה עונות חרב למען תדעון שדון'**, אף על פי שקורים 'שדון' עם ו', שמשמעו מלשון שוד, מכל מקום **'שדון'** עם י' **כתיב** - כתוב, ואם כן משמעו שיש דין עליון. ושואל, אם כן מה שכתוב **'גורו לכם מפני חרב'**, **מאן** - מיהו **חרב**, שהרי כיון ש'שדון' הוא הדין העליון, אם כן 'חרב' זה אינו כפשוטו.

ומפרש מהו החרב העליון ולמה הוא משמש.

ומשיב, **דא** - זהו החרב שעליו נאמר (ויקרא כו כה), **'חרב נוקמת נקם בריתי'**, שהוא המלכות, הנוקמת על פגם הברית. ומוסיף, **דא הא** - שהרי אפילו זה החרב, הוא מלכות, מכל מקום **קאים לאסתכלא מאן דמשקר בברית** - עומדת תחילה להסתכל ולנקום מזה שמשקר ופוגם בברית קודש, כיון שהמלכות היא הנפגעת העיקרית מפגם הברית, וכמו שיבאר להלן. **דכל מאן דמשקר בברית** - שכל מי שמשקר בברית, **נוקמא דנקמין מניה** - הנקמה שנוקמת הספירות העליונות ממנו, היא על ידי **האי חרב הוא** - החרב הזה, שהוא המלכות הממונה על כך. ומסיים פירושו, **הדא הוא דכתיב** - זהו שכתוב, 'גורו לכם מפני חרב פי חמה עונות חרב', כלומר, 'חמה' באה לעולם בגלל 'עונות' בפגם ברית קודש. נעשה על ידי 'חרב' שהוא המלכות.

ומבאר מדוע נוקמת המלכות דווקא מן הפוגם את הברית קודש.

ושואל, **מאי טעמא** - מהו הטעם שהמלכות שהוא בחינת נוקבא, נוקמת על פגם הברית שהיא היסוד שהוא בחינת דכר. ומשיב, **בגין דמאן דמשקר**

- בגלל שמי שמשקר ופוגם בברית, **פריש תיאובתא** - מפריד את תאוות הספירות העליונות להשפיע אל המלכות, ומשום כך **ולא נטיל מאן דנטיל** - ואינו נוטל את השפע מן הספירות העליונות ממי שנוטלו להשפיעו למלכות, שהוא היסוד, כיון שאין הספירות תאבות להשפיע למלכות, **ולא יחב לאתריה** - ולכן אין היסוד נותן את השפע למקומו, שהוא מלכות, והטעם, **דא לא**

נפשי צמאה לדעת כל רז סודי

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הנתר והכבוד"

ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 אר"ב: 437-0054 (718) אודיסה: 0176-8806-44 להשיג בחנויות הספרים המובחרות